

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
« » 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПП 3.2.49 ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ
ДОШКІЛЬНИКІВ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ**

напряму підготовки 6.010101 Дошкільна освіта
Педагогічний інститут

Київ-2014

УДК 373.2.03.016: 929
ББК 74.435

Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. О.Д. Літченко – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. - 32 с.


Розробник:

Літченко Олена Дмитрівна, викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

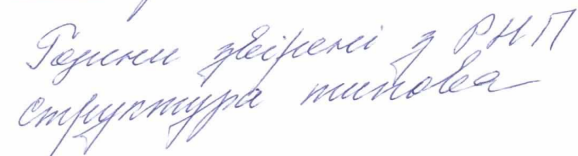
Протокол від «03» вересня 2014 року №1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

 О. А. Половіна

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

 Тетяна Зверева з РНП
структура макова

О КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік
О Педагогічний інститут, 2014 рік

Зміст

| | |
|---|----|
| Пояснювальна записка | 5 |
| Структура програми | |
| I. Опис предмета навчальної дисципліни | 9 |
| II. Тематичний план | 10 |
| III. Програма | |
| Змістовий модуль I. Теоретичні основи ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. | 11 |
| Змістовий модуль II. Методика формування уявлень дітей про навколишнє суспільне довкілля. | 15 |
| IV. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям» | 18 |
| V. Плани семінарських занять | 19 |
| VI. Завдання для самостійної роботи | 23 |
| Карта самостійної роботи студента. | 25 |
| VII. Індивідуальне навчально-дослідне завдання | 26 |
| Орієнтовна тематика ІНДЗ | 28 |
| VIII. Система поточного і підсумкового контролю знань | 29 |
| IX. Методи навчання | 32 |
| X. Методичне забезпечення курсу | 31 |
| XII. Рекомендована література. | 32 |
| <i>Основна.</i> | 32 |
| <i>Додаткова.</i> | 32 |

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям» є нормативним документом Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на кафедрі дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальності 6.010101 - Дошкільне виховання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент, відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання і виховання дошкільників, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі дошкільної освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; оволодіння формами, методами і засобами формування особистості дитини дошкільного віку; професійно-педагогічну діяльність вихователя дошкільного навчального закладу, бакалавра дошкільної освіти.

Мета курсу — теоретична та методична підготовка майбутніх фахівців до розвивальної та навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку; уточнення, систематизація та поглиблення знань, умінь, навичок студентів у

організації роботи з ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям.

Завдання курсу:

- поглиблення та уточнення знань студентів про значення ознайомлення дітей з суспільним довкіллям;
- ознайомити з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям;
- ознайомлення студентів із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття суспільнознавчих знань шляхом спостережень, експериментів;
- формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення з суспільним довкіллям дітей дошкільного віку;
- ознайомити з передовим педагогічним досвідом роботи з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям;
- підготовка до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільного дошкільного виховання;
- сформуванню умінь і навички писати конспекти планування різних видів роботи з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов.

Основні знання та уміння студентів на кінець викладання курсу «Теорія та методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям».

Знати:

- основні поняття курсу: середовище, соціальна дійсність, соціальний досвід, суспільне довкілля, предметне довкілля, мовленнєве середовище, соціокультурне середовище, соціальна адаптація дитини, соціальний розвиток, соціальна компетентність дошкільників, соціально-моральні вміння дитини, цінності, етикет, економіка, економічна освіта, економічна культура, економічні поняття (потреби, природні ресурси, товари, послуги, обмеженість, вибір,

споживач, виробник, обмін, торгівля, покупка); сфери трудової діяльності, професії, основи безпеки життєдіяльності (в побуті, на майданчиках, на вулиці, пожежна безпека, здоровий спосіб життя), правила дорожнього руху та ін.;

– зміст нормативних документів, зокрема «Базового компоненту дошкільної освіти», програм «Дитина», «Впевнений старт», «Я у світі» та ін.;

– теоретичні основи та практичний досвід ознайомлення дітей із суспільним довкіллям: про взаємозв'язок розумового та морально-соціального виховання дітей в процесі ознайомлення їх із довкіллям; про роль мовлення дитини в процесі ознайомлення з явищами соціальної дійсності; про роль праці та інших видів діяльності дітей з метою соціалізації особистості та ознайомлення з працею дорослих; про сучасні методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю, стан практики роботи дошкільних закладів з означеної проблеми та сучасний передовий досвід виховання;

– наслідки впливу засобів мас-медіа на розвиток світогляду сучасних дітей і вміння проводити педагогічну роботу з батьками щодо попередження негативних впливів засобів масової інформації на зміст ігор та моральний розвиток дошкільника.

Уміти:

– здійснювати спостереження за соціальною поведінкою дитини, виявляючи різноманітні її характеристики в процесі діяльності та в повсякденні;

– складати орієнтовні перспективні плани роботи по навчанню дітей поведінки в громадських місцях та правилам дорожнього руху та іншими видами виховної роботи;

– використовувати ефективні методи та прийоми впливу на дітей з метою формування у них ціннісного ставлення до однолітків та дорослих, формування почуття відповідальності, набуття нею життєвого соціального досвіду;

– складати конспекти занять з ознайомлення з довкіллям, використовуючи сучасні засоби навчання, доступні розумінню дітей дошкільного віку;

– планувати навчально-виховну роботу з дітьми старшого дошкільного

віку з початкового економічного виховання (заняття, розваги, дидактичні, сюжетно-рольові та інші ігри).

Основними формами навчальної роботи викладача і студентів є: лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, консультації, індивідуальні заняття, ІНДЗ.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Найменування показників | Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень | Характеристика навчальної дисципліни |
|--|--|--------------------------------------|
| | | денна форма навчання |
| Кількість кредитів – 2 | Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта» | Нормативна (за вибором) |
| Модулів – 2 | Напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» | Рік підготовки: |
| Змістових модулів – 2 | | 3-й |
| Індивідуальне навчально-дослідне завдання: проект за обраною темою «ТМОДСД» | | Семестр |
| Загальна кількість годин – 72 | | 5-й |
| | | Лекції |
| | | 16 год. |
| | | Семінарські |
| | | 12 год. |
| | | Самостійна робота |
| | | 36 год. |
| | | Модульний контроль: |
| | | 4 год. |
| | | Індивідуальні завдання: |
| | | 4 год. |
| | | Вид контролю: залік |
| Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4 | Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр» | |

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ»

| № з/п | Назви теоретичних розділів | Кількість годин | | | | | | |
|--|--|-----------------|------------|-----------|--------------|-------------------------|----------------------|-------------------------|
| | | Разом | Аудиторних | Лекцій | Семинарських | Індивідуальна робота | Самостійна робота | Підсумковий контроль |
| Змістовий модуль I | | | | | | | | |
| Теоретичні основи ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям | | | | | | | | |
| 1. | Психолого – педагогічні засади методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям | | 2 | 2 | | | | |
| 2. | Завдання та зміст ознайомлення дітей з суспільним довкіллям | | 4 | 2 | 2 | | 5 | |
| 3. | Діяльнісне імпрегування процесу ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям | | 4 | 2 | 2 | | 5 | |
| 4. | Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку ігрової діяльності | | 6 | 2 | 2 | 2 | 8 | |
| Разом | | 36 | 16 | 8 | 6 | 2 | 18 | 2 |
| Змістовий модуль II | | | | | | | | |
| Методика формування уявлень дітей про навколишнє суспільне довкілля | | | | | | | | |
| 5. | Форми, методи і прийоми ознайомлення дітей із суспільним довкіллям | | 4 | 2 | 2 | | 6 | |
| 6. | Основи громадянського виховання як складова формування соціальної компетенції | | 6 | 2 | 2 | 2 | 6 | |
| 7. | Праця дорослих як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з суспільною дійсністю | | 4 | 2 | 2 | | 6 | |
| 8. | Співпраця з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям | | 2 | 2 | | | | |
| Разом | | 36 | 16 | 8 | 6 | 2 | 18 | 2 |
| Всього за навчальним планом | | 72 | 32 | 16 | 12 | 4 | 36 | 4 |

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Лекція 1

Тема. Психолого – педагогічні засади методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям

Характеристика навчальної дисципліни. Місце і роль ознайомлення дітей із суспільним довкіллям в дошкільній освіті. Історичний розвиток методики ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Предмет, об'єкт, завдання та зміст методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Аналіз компонентів довкілля (природне, предметне, соціальне). Принципи та наукові підходи, які покладено в основу методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.

Змістові контури ознайомлення дітей із суспільним та предметним довкіллям. Зв'язок методики ознайомлення дітей із суспільним довкіллям з розвитком мовлення та ігровою діяльністю дошкільників. Понятійно-категоріальний апарат методики ознайомлення дітей із суспільним довкіллям.

Світові тенденції соціалізації суспільства та їх вплив на освіту. Понятійно-категоріальний апарат методики. Актуальні проблеми методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Розвивальний потенціал навколишнього середовища.

Соціалізація як педагогічний процес. Середовище як соціалізуючий фактор. Мікро-, мезо-, і макро-фактори соціалізації. Педагогічний сенс компонентів соціалізації (мета, зміст, засоби, функції).

Основні поняття теми: особистісно зорієнтований підхід, методика ознайомлення дітей з довкіллям, природне довкілля, предметне довкілля, соціальне довкілля.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.10-15);4(с. 1-20);

Лекція 2

Тема. Завдання та зміст ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Програмне забезпечення методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Оновлення змісту дошкільної освіти, та ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Аналіз програмового завдань ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям.

Провідні принципи методики ознайомлення дітей з явищами оточуючого світу. Пізнавальні, розвивальні та виховні завдання ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.

Форми роботи з дітьми під час ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Сучасні підходи до таксономії навчально-розвивальних занять з дітьми. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям.

Основні поняття теми: середовище, соціум, соціальна ситуація розвитку, соціалізація дитини.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.15-29, 45-60);3(с.10-51);

Додаткова: 7(с. 192-214;121-142).

Семінар 1. Виховні основи та програмне забезпечення соціального розвитку дитини дошкільника

Лекція 3

Тема. Діяльнісне імпрегування процесу ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям

Діяльнісний підхід до ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Психологічні основи діяльності у процесі ознайомлення з суспільною дійсністю. Вчення про діяльність(Л. Виготський, О. Запорожець, Д. Ельконін, О. Леонт'єв). Структура діяльності. Специфіка набуття дитиною соціального досвіду.

Пізнавальна активність як умова діяльнісного розвитку дитини. Компоненти пізнавальної активності. Педагогічні умови успішної соціалізації через діяльність.

Психолого-педагогічні основи розвитку комунікативних здібностей

дітей дошкільного віку. Комунікативна діяльність дітей дошкільного віку. Особливості спілкування дошкільників з дорослими та дітьми. Проблемні питання що допомагають залучати власний досвід дитини (І. Карабаєва). Використання комунікативних ігор на заняттях та в повсякденному житті. Шляхи розвитку словесної творчості засобами навколишнього середовища.

Ігрова діяльність як засіб відображення знань дитини про навколишній світ. Ознайомлення дошкільників з навколишнім світом в різних видах діяльності (праця, СХД, ігрова, пізнавальна).

Основні поняття теми: активність, пізнавальна діяльність, діяльнісний підхід, комунікативна компетентність, словесна творчість, види діяльності.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.29-45);2(с.248-253); 3 (с.51-70);

Додаткова: 5;

Семінар 2. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку ігрової діяльності

Лекція 4

Тема. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку ігрової діяльності

Видатні педагоги про гру як засіб соціального виховання (А. Валлон, Е.Еріксон, Я.–А. Коменський, Б. Грінченко, М. Монтесорі, С. Руссова, Є. Тихеева, В. Штерн)

Класифікація ігор соціального спрямування. Іграшка як частина предметного довкілля. Значення іграшки у розвитку дитини, її освітня і виховна цінність. Іграшка, як показник соціально-морального розвитку суспільства.

Розвиток ігрової творчості,збагачення розширення мотивів вибору гри з віком дітей. Ігри-стратегії: підготовка до проведення,етапи, методика.

Характерні особливості, етапи розвитку будівельно-конструктивних ігор, педагогічне керівництво розвитком цих ігор.

Дидактична гра як вид ігрової діяльності її місце в ознайомленні дітей дошкільного віку з суспільним довкіллям. Сенсорний розвиток, формування пізнавальних інтересів, виховання розумової активності, кмітливості, взаємин дітей у дидактичній грі. Зміст, структура, види дидактичних ігор і методика педагогічного керівництва ними у різних вікових групах. Виховання моральних якостей у дидактичній грі, індивідуальний підхід до дітей. Компетентність дитини в ігровій діяльності.

Основні поняття теми: гра, дидактична гра, ігри-стратегії, сенсорний розвиток, сюжетно рольова гра.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.81-82, 120-126, 234-248); 2 (с.210-216); 3(с.161-177) 5;

Додаткова: 7 (с.96-106).

Семінар 3. Комунікативна діяльності дошкільників під час під час ознайомлення дошкільників з суспільними довкіллям

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ПРО НАВКОЛИШНЄ СУСПІЛЬНЕ ДОВКІЛЛЯ

Лекція 5

Тема. Форми, методи і прийоми ознайомлення дітей із суспільним довкіллям

Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей із предметним довкіллям. Методи безпосереднього та опосередкованого ознайомлення з явищами довкілля.

Особливості ознайомлення дітей з суспільним довкіллям в різних вікових групах. Карти розумових дій. Методика роботи коректурними картками (за Н. Гавриш). Особливості ознайомлення дітей з художніми картинами. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з об'єктами суспільного життя.

Роль спостережень у формуванні реалістичних уявлень і понять дітей про оточуючий світ. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі. Екскурсії-огляди, розглядання предметів і бесіда про них, екскурсії за межі

дошкільного закладу. Вимоги до проведення екскурсій для дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: екскурсія-огляд, картка розумових дій, комунікативна компетентність, педагогічне спілкування, комунікативні ігри.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.75-120, 126-234);2(с.134-143,198-207)5;

Семінар 4. Методика проведення екскурсій, екскурсій-оглядів з дітьми дошкільного віку.

Лекція 6

Тема. Основи громадянського виховання як складова формування соціальної компетенції

Ознайомлення дітей з моральними категоріями. Вікові особливості ознайомлення дітей з моральними категоріями. Виховання любові до матері. Ознайомлення дітей з краєм і Батьківщиною. Специфіка образних уявлень дошкільників про рідний край. Ознайомлення дітей з національними символами України.

Підготовка та методика проведення морально-етичних бесід.

Формування інформаційної культури дошкільників. Інформаційно-комунікативні технології в дошкільній освіті.

Ознайомлення дітей з правилами пожежної безпеки у різних вікових групах. Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху.

Основні поняття теми: духовна культура, соціально-моральні вміння дитини, патріотизм, безпека, сфери трудової діяльності, основи безпеки життєдіяльності, правила дорожнього руху та правила безпеки, правила дорожнього руху.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.273-284, 351-378);2(с.226-235); 3 (с.119-141);5;

Додаткова: 1 ;2; 7.

Семінар 5.Методика ознайомлення дітей різних вікових періодів з явищами навколишнього життя

Лекція 7

Тема. Праця дорослих як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з суспільною дійсністю

Праця як складова побутової діяльності дитини. Роль праці в налагодження взаємостосунків в колективі. Ознайомлення дітей дошкільного віку з працею дорослих. Методика ознайомлення дітей з професіями.

Формування в дітей основ економічної культури. Умови необхідні для формування економічної спрямованості у дошкільників. Праця як складова економічної освіти.

Проективні технології в організації ознайомлення дітей з суспільним довкіллям. Психолого-педагогічне проектування(за Т. Піроженко). Умови та вимоги що до використання методу проектів.

Основні поняття теми: економічна освіта, економічна культура, економічні поняття (потреби, природні ресурси, товари, послуги, обмеженість, вибір, споживач, виробник, обмін, торгівля, покупка), праця, психолого-педагогічне проектування.

Рекомендована література:

Основна : 1 (с.378-397); 5(с.140-249).

Додаткова: 2(с. 3-107); 4 (с.325-351);.

Семінар 6. Методика ознайомлення дітей різних вікових періодів з явищами навколишнього життя

Лекція 8

Тема. Співпраця з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям

Особливості уявлень дітей про сім'ю. Роль сім'ї та Днз у становленні дитячої особистості. Врахування гендерних особливостей, та формування статевої ролі поведінки.

Психолого-педагогічні умови ефективності співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям. Напрямки роботи з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям. Форми роботи з батьками по ознайомленню дітей з навколишньою дійсністю.

Основні поняття теми: гендерні особливості, статева приналежність.

Рекомендована література:

Основна 1 (с. 145-149); 5.

Додаткова: 2 ;7(с.130-149).

Семінар 6. Співпраця з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З
СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Семінар 1

**Тема. Виховні основи та програмне забезпечення соціального розвитку
дитини дошкільного віку**

I. Теоретична частина.

- 1.1. Формування соціальної компетентності дитини дошкільного віку
- 1.2. Ситуація соціального досвіду, як елемент процесу виховання.
- 1.3. Базовий компонент дошкільної освіти: освітня лінія «Дитина в соціумі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі».
- 1.4. Відображення питання ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям у програмах ДНЗ.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

Семінар 2

**Тема. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку
ігрової діяльності**

I. Теоретична частина.

- 2.1. Ігри як засіб виховання соціальної поведінки дітей дошкільного віку.
- 2.2. Значення ігор у відображенні дитячого світобачення.
- 2.3. Ігрові виховні ситуації у формуванні особистості дитини
- 2.4. Дидактичні ігри соціального змісту.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

Семінар 3

**Тема. Комунікативна діяльності дошкільників під час ознайомлення
дошкільників з суспільними довкіллям**

I. Теоретична частина.

3.1. Особливості занять з ознайомлення з навколишнім у дошкільному навчальному закладі.

3.2. Комуникативна компетентність старших дошкільників.

3.3. Роль заняття по ознайомленню з навколишнім соціальним світом у розвитку сенсорної і мовленнєвої культури дитини.

3.4. Розвиток словесної творчості у дошкільників.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ПРО НАВКОЛИШНЄ СУСПІЛЬНЕ ДОВКІЛЛЯ

Семінар-практикум 4

Тема. Методика проведення екскурсій, екскурсій-оглядів з дітьми дошкільного віку.

I. Теоретична частина.

4.1. Значення екскурсії для збагачення знань дітей дошкільного віку

4.2. Методика проведення екскурсій, екскурсій-оглядів з дітьми дошкільного віку.

4.3. Підготовка до проведення екскурсій для дітей дошкільного віку.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

Семінар-практикум 5

Тема. Методика ознайомлення дітей різних вікових періодів з явищами довкілля

I. Теоретична частина.

5.1. Методика проведення морально-етичних бесід.

5.2. Особливості уявлень дітей дошкільного віку про рідний край

5.3. Зміст роботи по ознайомленню з рідним краєм.

5.4.Методика розглядання предметів, іграшок та живих об'єктів з дітьми дошкільного віку.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

Семінар 6

Тема. Праця дорослих як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з суспільною дійсністю

I. Теоретична частина.

6.1. Праця дітей як засіб виховання соціальної поведінки.

6.2. Роль праці у налагодженні взаємостосунків в групі.

6.3. Значення формування економічної культури у дітей дошкільного віку.

II. Перевірка самостійної роботи студентів.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Тема 1. Завдання та зміст ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

1. Простежити динаміку ускладнення завдань ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям у діючих програмах за віковими групами.

Тема 2. Розвиток комунікативних умінь дошкільників під час ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

1. Підберіть 2-3 дидактичні гри для розвитку **комунікативних вмінь** дитини (назва, вікова група, мета, програмове завдання, правила, ускладнення).

Тема 3. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку ігрової діяльності

1. Підготуйте конспект та атрибути для проведення сюжетно-рольової гри (приклад: Дошкільне виховання 2011, № 9). Розробити систему попередньої роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ПРО НАВКОЛИШНІЮ СУСПІЛЬНЕ ДОВКІЛЛЯ

Тема 4. Методи і прийоми ознайомлення дітей із суспільним довкіллям

1. Скласти карту розумових дій на довільну тему для дітей дошкільного віку (Віковий період на вибір)

Тема 5. Методика ознайомлення дітей різних вікових періодів з явищами навколишнього життя

1. Скласти конспект заняття з ознайомлення дошкільників з ознайомлення з рідним краєм для дітей старшої групи.

Тема 6. Ознайомлення з суспільним довкіллям в цілісному навчальному процесі

1. Скласти конспект екскурсії (екскурсії-огляду) з ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям за запропонованими темами:
 - екскурсії-огляди (усі вікові групи).
 - ✓ Молодша група: «Роздягальня», «Спальня», «Ігрова кімната», алетна кімната», «Куточок іграшок», «Ігровий майданчик».
 - ✓ Середня група: «Кухня», «Музична зала», «Спортивна зала», «Методичний кабінет», тематичні кімнати за умови їх наявності в дошкільному закладі («Кімната казки», «Світлиця» тощо).
 - ✓ Старша група: «Пральня», «Кабінет завідувача (директора «Методичний кабінет», «Кабінет кастеляни», «Протипожежний точок» та ін.);
 - екскурсії за межі дошкільного закладу (з середньої групи). Основна тематика: «Магазин», «Перукарня», «Пошта», «Аптека», «Бібліотека», «Школа», «Екскурсія до пам'ятника у мікрорайоні «Екскурсія вулицею мікрорайону» та ін.);

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

| Змістовий модуль та теми курсу | Академічний контроль | Бали | Термін виконання (тижні) |
|--|---|------|--------------------------|
| Змістовий модуль I | | | |
| Теоретичні основи ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям | | | |
| Психолого – педагогічні засади методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям | Модульний контроль. | | IV-V |
| Завдання та зміст ознайомлення дітей з суспільним довкіллям | Семінарське заняття, модульний контроль. | 10 | II - III |
| Діяльнісне імпрегування процесу ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям | Модульний контроль. | 10 | III- IV |
| Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя як основа розвитку ігрової діяльності | Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль. | 10 | IV-V |
| Змістовий модуль II | | | |
| Методика формування уявлень дітей про навколишнє суспільне довкілля | | | |
| Форми, методи і прийоми ознайомлення дітей із суспільним довкіллям | Семінарське заняття, модульний контроль. | 10 | V – VI |
| Основи громадянського виховання як складова формування соціальної компетенції | Семінарське заняття, модульний контроль. | 10 | VI - VII |
| Планування роботи по ознайомленню з суспільним довкіллям | Семінарське заняття, модульний контроль. | 10 | VIII-IX |
| Співпраця з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям | Модульний контроль. | | IX – X |
| <i>Разом: 40 год.</i> | <i>Разом: 60 балів</i> | | |

VII. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) (навчальний проект)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Теорія і методика ознайомлень дошкільників з суспільним довкіллям» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює кілька тем або весь зміст навчальної дисципліни.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді проекту з описом та комплектом підібраних матеріалів. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.:

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді проекту)

| № п/п | Критерії оцінювання роботи | Максимальна кількість балів за кожним критерієм |
|----------|---|--|
| 1. | Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження | 2 бали |
| 2. | Складання плану роботи | бал |
| 3. | Аналіз та вибір відповідно до програмових вимог теми розробки. Підбір матеріалів необхідних для виконання завдання. Виконання планування видів роботи для | 7 балів |

| | | |
|--------------|--|-----------------|
| | розкриття теми проекту. Здійснення змістове наповнення. Розробка конспектів різних видів роботи. Продумання можливостей співпраці з родинами | |
| 4. | Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження | 5 бали |
| 5. | Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи | 4 бали |
| 6. | Підготовка презентації на мультимедійній дошці та використання її під час захисту ІНДЗ | 10 балів |
| Разом | | 30 балів |

Шкала оцінювання ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження)

з дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям»

| Рівень виконання | Кількість балів, що відповідає рівню | Оцінка за традиційною системою |
|-------------------------|---|---------------------------------------|
| Високий | 20-30 | Відмінно |
| Достатній | 14-19 | Добре |
| Середній | 9-13 | Задовільно |
| Низький | 0-8 | Незадовільно |

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни. Теми ІНДЗ можуть варіюватися відповідно до вподобань студента.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Наш садочок.
2. Українські народні іграшки.
3. Предмети побуту: меблі.
4. Предмети побуту: електроприбори.
5. Соціальні установи: лікарня.
6. Соціальні установи: пожежна служба.
7. Транспорт.
8. Наша квартира.
9. Одяг.
10. Золоті руки майстрів.
11. Визначні місця мого краю.
12. Про працю хлібороба.
13. Фабрика посуду.
14. Україна – рідний край.
15. Традиції та звичаї нашого народу.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО

КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям» оцінюються замодульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.:

Таблиця оцінювання навчальних досягнень студентів

| № п/п | Вид діяльності | Максимальна к-ть балів за одиницю | Кількість одиниць до розрахунку | Всього балів |
|-----------------------------|---|-----------------------------------|---------------------------------|--------------|
| 1. 1 | Відвідування лекцій | 1 | 8 | 8 |
| 2. | Відвідування семінарських занять | 1 | 6 | 6 |
| 3. | Виконання завдань для самостійної роботи | 10 | 8 | 60 |
| 4. | Робота на семінарському занятті | 10 | 4 | 40 |
| 5. | Модульні контрольні роботи (1, 2,) | 25 | 2 | 50 |
| 6. | Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання | 30 | 1 | 30 |
| Максимальна кількість балів | | 194 | | |

Таблиця підсумкового розрахунку балів

| | |
|----------------------------|------------------|
| Дисципліна з ПМК | $194:100 = 1,94$ |
| Студент набрав | 165 балів |
| Розрахунок | $165:1,94 = 85$ |
| Оцінка за шкалою ECTS | B |
| Оцінка за 4-бальною шкалою | «добре» |

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне

опитування, співбесіда.

- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; письмове тестування, звіт, ІНДЗ.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки
ECTS

| Підсумкова кількість балів (max – 100) | Оцінка за 4-бальною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS |
|--|---|-----------------------|
| 1 – 34 | «незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом) | F |
| 35 – 59 | «незадовільно» (з можливістю повторного складання) | FX |
| 60 – 68 | «достатньо» (виконання задовольняє мінімальним критеріям) | E |
| 69 – 74 | «задовільно» (непогано, але зі значною кількістю недоліків) | D |
| 75 - 81 | «добре» (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок) | C |
| 82 - 89 | «дуже добре» (вище середнього рівня з кількома помилками) | B |
| 90 – 100 | «відмінно» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок) | A |

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.:

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

| Оцінка | Критерії оцінювання |
|----------------|---|
| «відмінно» | ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь. |
| «добре» | ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки. |
| «задовільно» | ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача. |
| «незадовільно» | виставляється студенту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студенту, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. |

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих тестових завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основана:

1. Богуш, А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник [для студ. ВНЗ за напрямом «Дошкільна освіта»] / А. М. Богуш, Н. Гавриш. – К. : Слово, 2010. – 408 с.
2. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. / За ред. А.М.Богуш. - К.: Вища школа, 1992. -414с.
3. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч-методпос. доБазової програма «Я у Світі»/Кононко О. Л. —К.:Світич, 2009. —208с
4. Голованова Н.Ф. Социализация и воспитание ребенка. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Н. Ф. Голованова. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с.
5. Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія : у 2-х ч. – Частина друга. Концепція, Програма розвитку та освітні програми ДНЗ. — Запоріжжя: ТОВ “ЛІПС” ЛТД, 2010. — 284 с.

Додаткова:

1. Беленька, Ганна. [Ознайомлення дошкільників зі складними явищами навколишнього світу: крок за кроком](#) // Вихователь-методист дошкільного закладу, – 2013. – №2 (51). С. 42-49.[Електронний ресурс]: – <http://elibrary.kmru.edu.ua/796/>
2. Виховання дошкільника в праці / З. Н. Борисова, Г. В. Беленька, М. А. Машовець та ін. – 2-ге вид.,стер. – К., 2002. – 112 с.
3. Дитина - педагог: сучасний погляд. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти сучасної дошкільної та початкової освіти / [О. П. Амацьєва](#), [Г. В. Беленька](#), [Н. В. Гавриш](#), [В. В. Докучаєва](#), [В. В. Желанова](#) . – Луганськ : Видавництво ДЗ "Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка", 2010 . – 491 с.

4. Карабаєва І. І., Лігіченко О. Д. Розвиток пізнавальної активності дошкільників в умовах середовища взаємодії дітей з дорослими // Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. С.Г. Костюка НАПН України. / за ред. Максименко С.Д. – К : Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2011. – т.7, вип.25 – 208с. С.87 – 94
5. Крутій К.Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини.[Електронний ресурс]: – http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp1/Krutij.pdf
6. Пасічник, Алла. [Розвиток етичних уявлень дітей дошкільного віку в інтерактивному театрі](#) // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2012 - №11. С. 319-323. [Електронний ресурс]: – <http://elibrary.kmru.edu.ua/340/>
7. Товкач І.Є.Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навч.-метод. посіб. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. - 366 с.,іл.